

Години – 2016
№ 114/16

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди
№ 114-р
2016 йил

Аниқ ва табиий фанларни ўқиттиш методикаси

(Физика ва астрономия)
йўнаниши бўйича олий тавъим муассасалари педагог кадрларини
кайта тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг ўкув дастури

Ташкент – 2016

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРГА МАХСУС ТАЛЬИМ ВАЗИРЛIGИ**

**ОЛИЙ ТАЛЬИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАХБАР КАДРЛАРИНИ
КАЙТА ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОНИРИНИ
ТАШКИЛ ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ**

**ТДПУ ХУЗУРИДАГИ ПЕДАГОГ КАДРЛАРИНГ КАЙТА ТАЙЁРЛАШ
ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОНИРИШ ТАРМОК МАРКАЗИ**

Кайта тайёрлани ва малака ошириши курсининг ўқув дастури Олий ва ўрта маҳсус, касб-хунар таълими йўнапишлари бўйича ўқуба-дустубий бирлашмалар фасолиятими Муоффизлаштирувчи кенгашининг

*2016 йил 26 майдаған даги 2 - соили баёнломаси билан
маъқулланган*

Тузувчилар:

“Олий таълимнинг норматив ҳуқуқий ишослари”
молуди: проф.И.Эртишов, доц. Н.Ф.Н., доц.
В.Топилиев.

“Чилор таълим технологиялари на педагогик маҳорат”
молуди: п.ф.д., проф. Ш.А.Мусевинов, п.ф.н.
М.Т.Мирсонена, п.ф.н. М.Усмонбеков, ўқувчичи
М.Муталинова, ўқитувчи И.А.Дильмадиров,
“Таълим жараёнига ахборот коммуникация

технологияларини кўлган” молуди: ф.м.ф.н., доц.
Х.Холмадов, п.ф.н.доц. М.Мамарзабиров, кат. Укайт. В.
Хамилов, ўқитувчини Т.Шаймарданов,

М.Файзиева, “Амадлий хорижин тири” молуди: Узбекистондаги
Британия Кенгашининг стажчи муахисини, кат. Укайт.
У.Гиесова.

“Тизимли таҳлил ва қарор қабул килиши ишослари”
молуди: ф.ф.д., проф. Р.Самардоров, п.ф.н. X.М.Лимонов,
п.ф.д.доц. Д.Юлусова, п.ф.н. М.Усмонбеков, п.ф.н.
Ф.Эсанбобов.

Махсус фанлар бўйича: Хорижий эксперт Ҳанс
Буркхард (Германия), ф.-м.ф.д. проф. К.Насрiddинов,
п.ф.н., доц. Х.Махмудова, п.ф.д., доц. Ж.Толипова.

Декани: ф.-м.ф.н.доц. Х.Далиев – ЎзМУ физика факультети
Таҳризчилар:

Ўқув дастури ТДПУ Кенгашининг карори билан тасдиқка тавсия килинган
(2016 йил _____ дати _____ - солни баённома).

Кириш

Дастур ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндан “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини кайта тайёрлаш ва малакасини ошириши тизимини янада тақомиллаштириши чора-тадиорлари тұгристыда” ги ПФ-4732-сон Фармонидаги устувор йўнанишлар мазмунидан келиб чиқкан холда тузилган бўлиб, у замонавий талаблар асосида кайта тайёрлаш ва малака ошириш жараёниларининг мазмунини тақомиллаштириш хамда олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий компетентлигини мунтазам ошириб бориши максад килади.

Дастур мазмунни олий таълимнинг норматив-хукукӣ асослари ва конунчилик нормалари, интор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат, таълим жараёниларida ахборот-коммуникация технологияларини кўллаш, амалий хорижий тиљ, тизимли таҳлил ва қарор қабул килиш асослари, маҳсус фанлар негизида илмий ва амалий тадқикотлар, технологик тараққиёт ва ўқув жараёнини ташкил этишининг замонавий услублари бўйича сўнгги ютуқлар, педагогонинг қасбий компетентлиги ва креативиги, глобал Интернет тармолиги, мультимедиа тизимлари ва масофадан ўқитиш усусларини ўзлаштириши бўйича янги билим, кўникма ва малакаларини шаклантиришни назарда тутади.

Дастур доирасида бериладиган мавзулар таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни кайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмунни, сифати ва уларниң тайёрларлигига кўйиладиган умумий малтака талаблари ва ўқув резакарари асосида шаклантирилган бўлиб, бу орқали олий таълим муассасалари педагог кадрларининг соҳага оид замонавий таълим ва инновация технологиялари, илгор хорижий таърибалардан самарали фойдаланиш, ахборот-коммуникация технологияларини ўқув жараёнига кенг татбик этиш, чет тиљларини интенсив ўзлаштириш дарзакасини ошириш хисобига уларнинг касб маҳоратини, илмий фаoliyatiyini мунтазам юксактириш, олий таълим муассасаларида ўқув-тарбия жараёниларини ташкил этиш ва бошқарини тизимли таҳлил килиш, шунингдек, педагогик вазиятларда оптимал қарорлар кабул килиш билан боллиқ компетенцияларга эга бўлишлари таъминланади.

Кайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишининг ўзига хос хусусиятлари хамда долзарб масалаларидан келиб чиқкан холда дастурда тингловчиларининг маҳсус фанлар доирасидаги билим, кўникма, малака хамда компетенцияларига кўйиладиган талаблар тақомиллаштирилиши мумкин.

Кайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув дастури кўйидаги модуллар мазмунини ўз ичига камраб олади:

- “Аник ва табиий фанларни ўқитиш методикаси” йўналишида педагог кадрларнинг касбий билим, кўнким, малакаларни узлуксиз янгилаш ва ривожлантириш;
 - замонавий талаబларга мос холда олий таълимнинг сифагини даражасини ошириш;
 - педагог кадрлар томонидан замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва хорижий тилларни самарали ўзлаштирилишини тарьминлаш;
 - маҳсус фанлар соҳасидаги ўқитишнинг инновацион технологиялари ва илгор хорижий тақрибаларни ўзлаштириш;
 - “Аник ва табиий фанларни ўқитиш методикаси” йўналишида ўкув жараёнини фан ва ишлаб чиқариш билан самарали интеграциясини тарьминлашга караатиган фаолиятни ташкил этиши.
- Курс якунинда тингловчиларниң билим, кўнким ва малакалари хамда компетентлигига кўйиладиган талаబлар:**
- “Олий таълимнинг норматив хуқукий асослари”, “Илгор таълим технологиялари ва педагогик махорат”, “Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларни кўйлаш”, “Амалий хорижий тил”, “Тизимили таҳлил ва қарор кабул килиш асослари” модуллари бўйича тингловчиларниң билим, кўнким ва малакаларига кўйиладиган талаబалар тегишли таълим соҳаси бўйича педагог кадрларни кайта тайёрлаш ва малакасини ошириш мазмумуни, сифати ва уларнинг тайёрларлиги хамда компетентлигига кўйиладиган умумий малака талаబлари билан белгиланади.
 - Маҳсус фанлар бўйича тингловчилар кўйидаги янги билим, кўнким, малака хамда компетенцияларга эга бўлишлари таъб этилади:
- Тингловчи:**
- физика ва астрономия фанларига оид назарий қарашлар, етакчи ва замонавий концепцияларни;
 - физикавий фанлар интеграцияси натижасида шаклланган фан тармоқлари ва уларнинг иммий-тадқиқот методларини;
 - физика ва астрономия тарроқкиёт йўналишлари, нанофизика ва амалий ахамиятини;
 - физика ўқитишда кўпланилдиган дилактик принципларни;
 - педагогик квалиметрия фанининг максади ва вазифалари, ўзига хос хусусиятлари, иммий-тадқиқот методлари, долзарб муаммоларини;
 - педагогик квалиметрияниң инновацион йўналиши бўлган таълим-тарбия жараёнида аддитив тест топшириклари ва My test дастуридан фойдаланиш методикасини **билиши** керак.
- Курснинг вазифалари**
- Олий таълим мұасасалари педагог кадрларни кайта тайёрлаш ва малакасини ошириш курсининг максади педагог кадрларни ўкув-тарбиявий жараёнларни юқсанып илмий-методик даражада тарьминлашпари учун зарур бўладиган касбий билим, кўнким ва малакаларни мунтазам янгилаш, малака талаблари, ўкув режа ва дастурлари асосида уларнинг касбий компетентлиги ва педагогик махоратини донмий ривожланишини тарьминлашдан иборат.
- Курснинг вазифаларига кўйиладигилар киради:**

Тингловчи:

- физикадан масалалар ишлаш;
- физика дарсларида талабаларнинг фаолигини оширишга хизмат киладиган интерфаол таълим шакллари, методлари ва воситаларидан самарали фойдаланиш;
- физика ўқитицда талабаларда илмий дунёкарашни шаклантириш;
- талабаларнинг мустакип ишларини ташкил килиш;
- таълим-тарбия жараёнда педагогик квалиметрияниң назорат технологияларидан фойдаланиш;
- профессор-ўқитувчиларни замонавий модели ва квалиметрик диагностикасни ишлаб чикиш;
- таълим-тарбия жараёндан кутилаётган нағиқаларни башпорат килиш;
- идентив ўкув масалаларини шаклантириш ва унга эришиш технологияларидан кеңг фойдаланиш *қўнижмаларига* эта бўлиши лозим.

Тингловчи:

- инновацион таълим технологилари асосида физикани фанини ўқитиш;
- физик эксперимент ўқизини ва физикадан масалалар ишлаш;
- физика ва астрономиядаги инновациялардан таълим жараёнда фойдаланиш;
- таълим-тарбия жараёнда тескари алоқани амалга оширишда педагогик квалиметрия методларидан фойдаланиш, олинган нағижани таҳдил килиш, ва жараённинг боришига тегисли ўзгартуриш киритиш;
- таҳсил олувчиларнинг билимларини назорат килиш ва баҳонашнинг самарали йўллари сифатида тест тоширикларини кўллаш, шу асномда рейтинг тизимини амалга ошириш *малакаларига ўга бўйичи зарур*.

Тингловчи:

- физика ва астрономиядаги инновациялардан педагогик фаолиятда кўйлай олиш;
- физика ўқитища талабаларда илмий дунёкарашини ва ижодий фикрларни ривожлантириш;
- физиковий фанлар интеграцияси нағижасида шакланган фан тармоқлари ва уларнинг илмий-тадқикот методлардан самарали фойдаланиш;
- физика дарсларида талабаларнинг фаолигини оширишга хизмат киладиган интерфаол таълим шакллари, методлари ва воситаларидан педагогик амалиётда самарали фойдаланиш;
- педагогик квалиметрия методларидан фойдаланиб таълим-тарбия жараённини таҳдил этиш ва самараорлини аниқлаш *компетенциясига* эта бўлиши лозим.

Курснинг хажми

Кайта тайёрлаш ва малака ошириш курси 288 соатни ташкил этади. Ўқув юкламаси хафтасига 36 соат этиб белтиланган. Кайта тайёрлаш ва малака ошириш ўналиши бўйича таълим дастурларини тўлик ўзлаштирган ва Аттестациядан муваффақиятли ўтган курс тингловчиларига Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июндаги ПФ-4732-сон Фармони З-илюваси билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака аттестати берилади.

“Аник ва табиий фанларни ўқитиши методикаси” ўйналиши бўйича Кайта тайёрлаш ва малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва

I. Олий таълимнинг норматив-хукукий асослари

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асрларida жамият ривожи ва таълим-тарбия масалалари.

Инсон онг ва тафакурининг янгиланиши жамият ривожланишининг муҳим омили сифатида. Глобаллашув ва ижтимоий-маънавий ҳаёддаги ўзгаришлар тенденцияси ва истикблолари.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Озод ва обод Ватан эркин ва фарровон хаёт пировард мақсадимиз”, “Оқсан манъавият – енилмас куч, “Ўзбекистон мустақилликка Эришиш остонасида”, “Мамлакатни килиш ва иктисолийтимизни баркарор ривожлантириш модернизация килиш, “Ватанимизнинг босқичма-босқич ва баркарор ривожланишини таъминлаш – близнинг олий мақсадимиз”, “Демократик ислоҳотларни янада чукурлаштириш ва фуқаролик жамиятини шаклантириш-мамлакатимиз тарақкиётининг асосий мезонидир”, “Она юртимиз бахти икбولي ва буок келажаги йўлида хизмат килиш – энг олий саддатидир” ва бошқа асрларida жамият ривожи ва таълим-тарбия масалаларининг ёритилиши.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ўзбекистонни ижтимоий-иктисолий ривожлантиришнинг устувор ўйналишларига бағишланган маърузаларида таълим ва кадрлар тайёрлаш тизимини модернизациялаш билан боғлик вазифаларини белтиланниши.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этишининг конунчилик нормалари.

Норматив-хукукий хуҗжалар тушунчаси ва турлари. Норматив-хукукий хуҗжаларни ишлаб чиқиш ва амалга киритиш тартиби. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. “Гальим тўғрисидаги Конун. Кадрлар тайёрлаш милий дастури. Кадрлар тайёрлаш милий дастурининг босқичлари ва асосий ўйналишлари. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий табиий мұассасаларининг моддий-техника базасыни мұстахкамлаш ва

юкори малакали мутхасислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чоратадбидарит түгрисида”ги ПК-1533-сон Каори, 2012 йил 24 июлдаги “Олий малакали иммий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада тақомиллаштириш түгрисида”ги ПФ-4456-сон Фармони, 2015 йил 12 июндаги “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини кайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари түгрисида”ги ПФ-4732-сон Фармони ва бошкабар.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 5 январдаги “Узлуксиз таълим тизими учун давлат таълим стандартларини ишлаб чиқиши ва жорий этиш түгрисида”ги 5-сон Каори, 1998 йил 5 январдаги “Узлуксиз таълим тизимини дарсниклар ва ўкув адабиётлари билан таъминлашни тақомиллаштириш түгрисида”ги 4-сон Каори, 2001 йил 16 августаға “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш түгрисида”ги 343-сон Каори, 2006 йил 10 февралдаги “Олий таълим муассасасига педагогларни танлов асосида ишга кабул килиш тартиби түгрисида”ги Низомни тасдиқлаш хусусидаги 20-сон Каори, 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини кайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари түгрисида”ги 278-сонли Каори, 2015 йил 10 январдаги “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш түгрисида” 2001 йил 16 августаға 343-сон каорига ўзгартриши ва кўшимчагар киритиш хакида”ги 3-сон Каори, 2015 йил 20 августағи “Олий таълим муассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини кайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириши ташкил этиш чора-тадбирлари түгрисида”ги 242-сон каори ва бошкабар.

Давлат таълим стандартлари, ўкув режалари ва фан дастурлари тушунчаси ва уларга кўйиладиган талаблар. “Олий таълим муассасаларидан талабалар билимни назорат килиш ва баҳолашнинг рейтинг тизими түгрисида”ги Низом. “ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари талабаларининг малакавий амалийети түгрисида”ги Низом. “ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари битирувчиларининг якуний давлат аттестацияси түгрисида”ги Низом. Олий таълим муассасаларидан мустакил таълимни ташкил этиш тартиби түгрисида”ги Низом. “Магистратура түгрисида”ги Низом. “Очиқ лекцияларни ташкил этиш ва ўтказиш тартиби түгрисида”ги Низом ва бошقا мельберий хужжатлар. Мельберий-хукукий хужжатлар бўйича хорижий тажриба.

II. Илгор таълим технологиялари ва педагогик маҳорат

2.1. Инновацион таълим технологиялари ва педагогик компетентлик.

Олий таълим тизимини модернизацияланшинг устувор йўналишлари, инновацион таълим технологияларининг моҳияти, турлари ва назарий асослари, инновацион жараёнтарнинг кечиш босқичлари. Педагогик

технологиянинг таснифи, конуннатлари, тамойиллари ва мезонлари. Тальим-тарбия жараёнини технологиялаштириш асослари.

Олий таълим муассасаларida ўкув жараёнини ташкил этишининг инновацион шакл, метод ва воситалари.

Шахсга йўналтирилган таълим технологияларининг мазмунни, йўналишлари. Тальим олувлчиларнинг билиш фаолигини ошириш ва мустакил таъимини ташкил этиш асосидаги инновацион таълим технологиялари: амалий ўйинлар, муаммоли ўқитиш, интерфаол таълим, модули-кредит тизими, blended learning (аралаш ўқитиш), case study (кејс стади), масофали ўқитиш, маҳорат дарслари, вебинар технологиялари, ассесмент методларидан ўкув-тарбия жараёнини фойдаланиш. Ўкув лойикеларини ишлаб чикиш, портфолиolarни шакллантириш ва амалиётга татбик этиши.

Педагог касбий компетентларининг тузилиши ва мазмунни, Педагогнинг психологияк, методик, инфомрацион, креатив, инновацион компетентлариги мазмун-моҳияти. Педагогик маҳорат асослари ва таркибий кисмлари. Ўқитувчининг коммуникатив компетентлариги, педагогик жараёнда мулоқот услубларини тўғри танлаш ва улардан самарали фойдаланиш. Педагогик деонтология. Нутқ техникаси ва маданияти. Аудиторияда шахслараро муносабатларни самарали ташкил этиш ва турухни оптимал бошкариш. Педагогик низоларни самарали хал этиш ўйларни. Замонавий педагог имиджи хамда ўқитувчининг ўззини касбий ва шахсий тақомиллаштириб бориши.

Креативлик – педагогик изоджорликнинг асоси сифатида. Олий таълим педагог кадрларининг креатив потенциали тушунчasi ва моҳияти. Педагогларда креатив компетентларни шакллантиришнинг зарурий шарт-шароитлари, моделлари. Касбий фаолиятда позитив-фаол мотивация ва педагог кадрларининг креатив потенциалини баҳолаш мезонлари. Тальимни ахборотлаштириш шаротида педагог кадрлар креатив имкониятларини баҳолаш мезони.

2.2. Тальимда илгор хорижий тажрибалар.

Хорижий мамлакатлар таълим тизими. Замонавий ёндашувлар. Европа ягона таълим муҳихи (Болонья жараёни). Модулни таълим моҳияти. Модулли таълим замойиллари. Модул блоклари.

Модулли-кредит тизими моҳияти. ECTS кредитлари. ECTSнинг асосий замойиллари. ECTSнинг хусусиятлари. Кредитларни таксимлаш ва ECTS ўкув режаларига ўтиш методикаси.

Ривожланган Европа давлатлари (Германия, Англия), Осиё мамлакатлари (Япония, Жанубий Корея) ва Америка Кўшима Штатлари каби давлатларини ўкув, ўкув-услубий, илмий-тадқикот жараёнларини ташкил этилиши.

Таълим хизматларини кўрсатиш борасидаги хорижий тажрибалар.

Физика ва астрономия фанининг ривожланишига доир энг сүнгти илмий назариялар ва уларнинг муаллифлари фаолияти. Соҳа илмий мактаблари фаолияти. Илмий маслабларда эришилган ютуқлар. Физика ва астрономия соҳасида яратилган янги ўкув ва илмий адабиётлар таҳдиди.

III. Тальим жараёнларида ахборот-коммуникация

Технологияларни кўллаш

3.1. Электрон педагогика асослари ва педагогининг шахсий, қасбий ахборот майдонини лойихалаш.

Ахборот – коммуникация технологиялари хакида тушунча, ахборот – коммуникация технологиялари воситалари ва уларни тайым жараёнида кўллаш имкониятлари. Педагогик дастурий воситаларни ўкув-тарбия жараёнида кўллашниң дидактик асослари.

Педагогик фаолиятда амалий дастурий воситалардан фойдаланиши, амалий дастурий воситалар ёрдамида электрон дарслискалар, тренажерлар, виртуал лаборатория машгуллопарини яратиш усууллари (Microsoft Word, Excel, Power Point ва б.). Web 2.0/3.0 технологиялари ва уларнинг ёрдамида электрон дидактик материалларни яратиш ва ўкув-тарбия жараёнида кўллаш.

Компьютер тармоқлари, интэрнет хакида тушунча. Тальимий Интернет ресурслари ва улардан ўкув жараёнида фойдаланиш. Интернет тармогининг асосий хизматлари. Google асбоб ускуналари ва хизматлари(сервислари)дан фойдаланган холда ўкув жараёнини ва ахборот тайым майдонини лойихалаш. Ziyouet.uz ва боска тайлим порталаи ресурслари билан ишлаш. Интернет тармогида педагогларнинг, талабаларнинг электрон мулокот муҳитида жамоа бўлиб ишлаш шакллари. Блог, форум ва тематик чатларни ташкил этиш усууллари. Педагогларнинг тармокдаги хамкорлиги.

Педагогининг шахсий, қасбий ахборот майдонини ташкил этиш. Электрон портфолио тушунчаси, тарқиби, мазмуни ва имкониятлари. Ахборот технологиялари воситасида педагогининг электрон портфолиосини шакллантириши. Электрон ахборот-тальим муҳитида педагогик жараёни лойижаштириши.

Педагогик фаолиятда амалий дастурий воситалар химоясини тайминлаш. Аутентификациялаш ёрдамида химоялаш. Химоялаш воситалари.

3.2. Виртуал тальим технологияси.

Мультимедиа тушунчasi, мультимедиа воситалари ва маҳсулотлари. Мультимедиани яратувчи дастурий таъминотлар. 3D технологиялар. Ўкув жараёнида симуляторлардан фойдаланиш. Виртуал борлик тушунчasi. Масофавий тальим тушунчasi, моделлари ва амалга ошириш босқичлари. Муаллифлик дастурий маҳсулотлар (Authoring tools), ички контентни

бошкарув тизимлари (CMS), оммавий онлайн очик курслар (MOOC), виртуал таълим жараёнини бошкарувчи тизимлари (LMS).

IV. Амалий хорижий тили ўрганишнинг интенсив усувлари

4.1. Амалий хорижий тили ўрганишнинг интенсив усувлари

Хорижий тилини ўқитиш ва ўрганишдаги ислоҳотлар. Тил бўйича Европа стандарти ва унинг талкини. Тил алоқа (коммуникация) воситаси сифатида ва тилга оид билим ва кўникмаларни шакллантириш усувлари. Тилини ўрганишда мулоқот мухити, мулоқот клубарини ташкил этиш, ўзининг тил кўникмалари дараражасини баҳолаш ва бошқ. Хорижий тилин ўрганишда грамматиканинг аҳамияти (граммматика ва лексика-B1-B2 оралиғида). Тил ўрганишда ўқитувчи ва ўрганувчиларни роли. Тил ўрганиш учун зарур ўқув-интерактив мулоқот мухити, мулоқот клубарни ташкил этиш, ўзининг тил кўникмалари дараражасини баҳолаш ва бошқ. Хорижий тилин ўрганишда грамматиканинг аҳамияти (граммматика ва лексика-B1-B2 оралиғида). Тил ўрганишда ўқитувчи ва ўрганувчиларни роли. Тил ўрганиш учун зарур ўқув-аудио, методик ва онлайн ресурслар. Тили ўргаништаган мамлакат маданиятини билишининг аҳамияти. Маданиятлараро мулокот компетенцияси (ўзбек ва хорижий тилда сўзлашувчи халклар маданияти, урф-одатлари, айналалари хакида чет тилида гапира олиш),

Мулокот мавзулот, бўш вакти ўтказиш ва хоказо) ижтимоий хаёғга доир, таълимига ва қасбга йўнагатирилган мавзулар. Мутахассисликка оид матнларни ўқиш, уларни тушуна олиш, оғзаки баён эта олиш, ўз фани бўйича ўкув жараёнини ташкил этишда соҳага оид хорижий тилдаги атамалардан фойдаланиш.

V. Тизимли тахлил ва карор кабул килиш асослари

5.1. Олий таълим жараёнини бошкериша тизимили тахлил ва карорлар кабул килиш технологиялари.

Тизимли тахлил тушунчasi. Тизим ва тизимлар назарияси. Тизимили методология ва тизимли ёндашув. Тизимлар классификацияси. Тизим структураси. Тизимли тахлилнинг максади ва вазифалари. Тизимли тахлилдан педагогик фаолиятда фойдаланиши техникиаси. Педагогик тизим ва унинг тузулиши. Педагогик тахлиларни тизимили тахлилини амалга ошириш. Тизимли тахлилни амалга оширишнинг асосий босқичлари. Тизимли тахлилни амалга ошириш моделлари. Тизимли тахлилни манба шаклига келтириш технологияси.

Карор тушунчasi ва унинг асосий вазифалари. Карор турлари ва унни кабул килиш усувлари. Карорларни тайёрлашга кўйиладиган талаблар. Карор варнантларини тайёрлаш технологияси. Карор кабул килиш жараёни ва педагог шахси. Карорларни кабул килиш жараёнига таъсир кўрсатувчи асосий омиллар. Педагогик жараёнини бошкериша карорлар (тезкор, тактик ва б.).

Карорлар натижаларини баҳолашнинг экспертига ва прогностик методлари. Карорлар самарадорларигини баҳолаш мезонлари. Қабул килинган карорлар ижросини таъминлаш механизмни.

5.2. Педагогик жараённинг тизими тахлили.

Педагогикада тизим, тизимлилик ва яхтиллик категориялари. Тизим ва муҳит турушуваларининг ўзаро нисбати. Педагогик жараён – яхлит тизим сифатида. Педагогик жараён иштирокчилари ва уларнинг фаолияти. Педагогик жараённинг муҳим таркибий элементлари, асосий йўналишлари ва уларнинг тузилмаси (объекти ва субъекти).

Педагогик жараённи тизимли тахлил килиш максади ва вазифалари хамда мөхияти ва устувор тамойиллари. Педагогик жараённинг тизимли тахлиliga нисбатан замонавий ёндашувишар. Педагогик жараённи тизимли тахлил килишининг самарали метод ва воситалари хамда босқичлари. Уннинг натижаларни ва уларни баҳолаш. Педагогик педагогик жараённи тизимли тахлил килишга карагилган фаслияти. Педагогик жараённи тизимли тахлил килишида педагог маҳорати ва тажрибасининг аҳамияти.

Ўкув жараённи тизимли тахлил килиш максади ва аҳамияти. Ўкув жараённи тизимли тахлил килиш омиллари. Ўкув жараённи тизимли тахлил килиши натижаларини (салбий ва ижобий). Салбий натижаларини бўргартаф этиш чоралари ва ижобий натижаларини бойитиш ўйлари. Ўкув жараённи тизимли тахлил килиша юкори самарадорликка эришиш шартлари.

Педагогика соҳасидаги тахлил килиша таълим, фан ва ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлашда тизими тахлили.

VI. Maxsus fanlar

6.1. Аник ва табиий фанларининг тараккиёт тенденциалари ва инновациялари.

Замонавий тадқикотларининг тенденциалари, ривожланниш тенденциялари. Уларнинг дунёкаш шаклланишидаги ўрни. Физика-астрономиянинг замонавий тадқикот йўналишлари: теззаткичлар, назариялар, материянинг янги турларини излаш, нейтрино табиати, ва X.К. Картга порглаш назарияси. Уннинг яратилишига асос бўлган омиллар. Бирлаштирувчи назариялар. Нейтрино физикиаси, Нейтрино табиати, нейтрино осциляцияси. Кучли ўзаро таъсир назарияси соҳасидаги изланишлар. Квант хромодинамикаси (КХД). Теззаткичлариз астрозарралар физикиаси. Кониот нурларининг планеталар билан ўзаро таъсири. Ермагнитосфераси. Замонавий теззаткичлар. Катта адрон колайдери. Юкори температурали ўта ўтказувчанлик соҳасидаги изланишлар. Нанофизика, нанотехнологиялар, инстиблолаги изланишлар. Физика ва астрономиядаги инновациялардан таълим жараённида фойдаланиш.

6.2. Олий таълимда аник ва табиий фанларни ўқитиш

методикаси

Физика ва астрономия фанининг илмий – техник таркийётдаги ўрни ва бўлиши ва ривожланниши. Олий ўкув юртларida физика ва астрономия ўқитиш методикасининг предмети ва тадқикот методлари. Физика ва астрономия ўқитишда кўлланилдиган дидактик принциплар. Физика ва астрономияни ўқитишда эмпирик ва назарий методлар. Физика ва астрономияни ўқитиш принциплари. Физика ва астрономия ўқитиш методлари ва уларни синфларга ажратиш. Физикани ва астрономия муммомли ўқитиш. Физика ва астрономия ўқитишнинг воситалари. Педагогика олий ўкув юртларida физика ва астрономия ўқитишда изчилик принципларни кўллаш. Таъбалларнинг мустакил ишларини ташкил килиш. Олий ўкув юртларida физика ва астрономия ўқитиш жараёнини ташкиллаштириш технологиялари.

6.3. Педагогик квалиметрия.

Квалиметрия – обьект ва жараёнларнинг сифатини аникловчи фан сифагида. Квалиметриянинг умумий, маҳсус ва замалий (предметли) соҳалари хакида тушунча. Педагогик квалиметрия – квалиметриянинг замалий (предметли) соҳаси. Педагогик квалиметриянинг ўзига хос хусусиятлари. Педагогик квалиметрия фанининг максади ва вазифалари, илмий-тадқикот методлари, долзарб муммомлари. Таълим-тарбия жараённида педагогик квалиметрия методларидан фойдаланиш истикболлари ва муммомлари. Профессор-ўқитувчиларнинг замонавий модели ва квадиметрик диагностикаси. Педагогик квалиметриянинг назорат технологиялари. Таълим-тарбия жараёнидан кутилаётган натижаларни башорат килиш, идентив ўкув массадаларини шакллантириш ва унга эришиш технологиялари. Педагогик квалиметрия методларидан фойдаланиш олий таълимда ташкил этиладиган ўқитиш шакллари. Маъруза, лаборатория, замалий ва семинар машгулларининг таълим самарадорларигина аниқлаш методикаси. Таъбаллар ўзлаштирган билим, кўнинка, малака ва лайқатини аниклашда тест топширикларидан фойдаланиш. Тест топширигининг таркиби, мазмунуни ва самарадорлоригига кўйиладигани. Тест топширигининг таркиби, мазмунуни ва самарадорлоригига кўйиладиган талаблар, репродуктив, продуктив, кисман-изланиши ва ижодий тест топширикларини тузиш методикаси. Таълим-тарбия жараёнидан кутилаған натижаларга эришилганлик даражасини аниклашда репродуктив, продуктив, кисман-изланиши ва ижодий ўкув топширикларидан фойдаланиш. Педагогик квалиметриянинг инновацияцион йўналиши бўлган таълим-тарбия жараённида адаптив тест топшириклари ва Му test дастуридан фойдаланиш методикаси.

VII. Педагогик амалиёт

Кайта тайёрлаш ва малака ошириш курсларида педагогик амалиёт очик маъruzalar ва замалий машгуллотлар ўтказиши, ўтилган дарсларнинг мухокама

килиниши ва танкидий тахлил этилишига асосланган холда амала оширилади.

Педагогик амалиёт кайта тайёрлаш ва малака ошириш йўналишлари ва мутахассисликларининг ўзига хослигидан келиб чиқкан холда олий таълим мусасасалариning тегисиши профиль кафедраларида ташкил этилади.

Амалий машгулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машгулотларда тингловчилар ўкув модуллари доирасидаги ижодий топшириклар, кейслар, ўкув лойихалари, технологик жараёнылар билан боғлик вазияти масалалар асосида амалий ишларни бажарадилар.

Амалий машгулотлар замонавий таълим услублари ва инновацион технологияларга асосланган холда ўтказилади. Бундан ташкил, мустақил холда ўкув ва илмий адабиёттардан, электрон ресурслардан, тарқатма материаллардан фойдаланиш тавсия этилади.

Мустақил таълимни ташкил этишига шакли ва мазмуни

Мустақил таълим тегишли ўкув модули бўйича ишлаб чиқилган топшириклар асосида ташкил этилади ва унинг натижасида тингловчилар бинтирув ишини тайёрлайди.

Битирув иши талаблари доирасида хар бир тингловчи ўзи дарс берадиган фанни бўйича электрон ўкув модулларининг тақдимотини тайёрлайди.

Электрон ўкув модулларининг тақдимоти куйидаги таркиби кисмлардан иборат бўлади:

кейслар банки; мавзулар бўйича тақдимотлар; бошқа материаллар (фанни ўзлаштиришга ёрдам берувчи кўшимча материаллар; электрон таълим ресурслари, мавзуза матни, гlosсарий, тест, кростворд ва бошк.)

Электрон ўкув модулларини тайёрлашда куйидагиларга алоҳида эътибор берилади:

- тавсия килинган адабиётларни ўрганиш ва тахлил этиши;
- соҳа тараскиётининг устивор йўналишлари ва вазифаларини ёритиш;
- мутахассислик фанларида инновациялардан хамда илгор хорижий тажрибалардан фойдаланиши.

Шуннингдек, мустақил таълим жараёнида тингловчи касбий фаолияти натижаларини ва талабалар учун яратилган ўкув-методик ресурсларини “Электрон потрфолио” тизимига киритиб бориши лозим.

Дастурнинг алборот-методик таъминоти

Модулларни ўқитиши жараёнида ишлаб чиқилтан ўкув-методик материаллар, тегишли соҳа бўйича илмий журналлар, Интернет ресурслари, мультимедиа маҳсулотлари ва башка электрон ва коғоз вариантлари маънбаалардан фойдаланилади.

Адабиётлар

I. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарлари

1. Каримов И.А. Озод ва обод Ватан эркин ва фаровон хоёт тирорвард максадимиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2000.
2. Каримов И.А. Ватан равнаки учун хар биримиз мансулмиз. – Т.: “Ўзбекистон”, 2001.
3. Каримов И.А. Ўқсак маънавият – енгилмас куч. -Т.: “Маънавият”, 2008.-176 б.
4. Каримов И.А. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. -Т.: “Ўзбекистон”, 2011.-440 б.
5. Каримов И.А. Она юртимиз баҳти икболи ва буюқ келажаги йўлида хизмат килиш – энг олий саодатdir. -Т.: “Ўзбекистон”, 2015. – 302 б.

II. Норматив-хуқуқий хуҷожатлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституяси. – Т.: Ўзбекистон, 2014.
1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Таълим – тарбия ва кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан ислоҳ килиш, баркамол авлодни вояга етказиш тўғрисида”ги 1997 йил 6 октябрдаги № 869-сонли Фармони.
3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг “Ўзлуксиз таълим тизими учун давлат таълим стандартларини ишлаб чикиш ва жорий этиш тўғрисида”ги 1998 йил 5 январдаги 5-сонли Каорни.
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг “Ўзлуксиз таълим тизимини дарсликлар ва ўкув алабиёллари билан тъминлашни тақомиллаштириш тўғрисида”ги 1998 йил 5 январдаги 4-сонли Каорни.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида”ги 2001 йил 16 августдаги 34-3 -сонли Каорни.
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг “Олий ўкув юртлари талабаларига стипендиялар тулаш тартиби ва мидорлари тўғрисида”ги 2001 йил 17 августдаги 344 -сонли Каорни.

7. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2004 йил 1 мартағи “Нодавлат таълим муассасалари фаолиятини лицензиялаш тартиби тўғрисида”ги Низомни тасдиқлаш тўғрисидаги 100-сонли Каорни.
8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг “Олий таълим муассасасига педагогларни танлов асосида ишга кабул килиш тартиби тўғрисида”ги Низомни тасдиқлаш тўғрисидаги 2006 йил 10 февралдаги 20-сонли Каорни.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни кайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янала такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Каорни.
10. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг “Олий таълим муассасалари талабалари ўқишини кўчириши, кайта тиклаш ва ўқишдан

челаштириш тартиби тўғрисида”ги Низом тасдиқлаш хусусидаги 2010 йил 18 иондаги 118-сонли Карори.

11. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Таълим мұассасаларининг бигтириувчиларини тадбиркорлик фаолиятига жалб этиш борасидаги кўшимчалик чора-тадбирлар тўғрисида”ги 2010 йил 28 июннаги 4232-сонли Фармони.
12. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим мұассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва ююри малакали мұтахассислар тайёрлаш сифатини тублан яхшилаш чоратайдирлари тўғрисида”ги 2011 йил 20 майдаги 1533-сонли Карори.
13. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва атtestациядан ўтказиш тизимини янада тасомиллаштириш тўғрисида”ги 2012 йил 24 июннаги 4456-сонли Фармони.
14. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2012 йил 26 сенгябрдаги “Олий таълим мұассасалари педагог кадрларини кайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада тасомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли Карори.
15. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг “Ўриндошлик асосида ҳамла бир неча касбда ва лавозимда ишлаш тартиби тўғрисида”ги Низоми 2012 йил 18 октябрдаги 297-сонли Карори.
16. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг “Олий ўкув юртидан кейинги таълим ҳамда олий малакали илмий педагогик кадрларни тайёрлаш атtestациядан ўтказиш тизимини тасомиллаштириш чора тадбирлари тўғрисида”ги 2012 йил 28 декабрдаги 365-сонли Карори.
17. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2012 йил 29 декабрдаги “Республика олий таълим мұассасалари рейтингини баҳолаш тизимини жорий этиш тўғрисида”ги 371-сонли Карори.
18. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2015 йил 10 январдаги “Вазирлар Махкамасининг “Олий таълимнинг давлат таълим стандартларини тасдиқлаш тўғрисида” 2001 йил 16 авгуустдаги 343-сонли Карорига ўзгартариш ва кўшимчалар киритиш хакида”ги 3-сонли Карори.
19. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2015 йил 2 марта даги “Магистратура тўғрисида”ги Низомни тасдиқлаш тўғрисидаги 36-сонли Карори.
20. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 12 июннаги “Олий таълим мұассасаларининг раҳбар ва педагог кадрларини кайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини янада тасомиллаштириш чоратайдирлари тўғрисида”ги 4732-сони Фармони.
21. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2015 йил 20 авгуустдаги “Олий таълим мұассасалари раҳбар ва педагог кадрларини кайта тайёрлаш ва малакасини оширишни ташкил этиш чора тадбирлари тўғрисида”ги 242-сонли Карори.
22. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 2015 йил 10 январдаги «Олий таълим стандартларини тасдиқлаш

тўғрисида» 2001 йил 16 авгуустдаги 343-сон карорига ўзгартириш ва кўшимчалар киритиш хакида”ги 3-сонли Карори.

III. Махсус алашибётлар

1. Арипов М. Интернет ва электрон поста асослари.- Т.; 2000. – 218 б.
2. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технологиялар ва педагогик маҳорат. – Т.: Молия, 2003. – 192 б.
3. Давронов К. Биотехнология, илмий, амалий ва услубий асослари. Тошкент 2008. Глатент пресс нашрёти. 504 б.
4. Давронов К. Саноат микробиологияси. Тошкент 2013. Фан ва тараққиёт нашрёти. 329 б.
5. Давронов К., Аликулов Б.С. Нанобиотехнология асослари 2015. Фан ва тараққиёт нашрёти. 304 б.
6. Исаимов А.А., Жалалов Ж.Ж, Сагтаров Т.К. Ибрагимходжаев И.И. Инглиз тили амалий курсидан ўкув-услубий мақмуя. Basic User/ Breakthrough Level A I-/T; 2011. – 182 б.
7. Ишмуҳамедов Р., Абдулодиров А., Пардаев А. Таъбияди инновацион технологиялар (тальим мұассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истебъод” жамғармаси, 2009. – 160 б.
8. Ишмуҳамедов Р., Абдулодиров А., Пардаев А. Таълимда инновацион технологиялар (тальим мұассасалари педагог-ўқитувчилари учун амалий тавсиялар). – Т.: “Истебъод” жамғармаси, 2008. – 180 б.
9. Махмудов И.И. Бошқарув профессионализми: психология таҳлил. – Т.: “Академия”, 2011. – 154 б.
10. Махмудов И.И. Бошқарув психологияси. – Т.: 2006. – 230 б.
11. Самаров Р. (хаммуалифтиқда) Сийойи матн таҳлили (методология, назария, амалиёт). – Тошкент: Akademiya, 2010. -170 б.
12. Самаров Р. Ахборотнинг психологияк хавфсизлигини таъминлаш механизми (услубий кўлланима). – Тошкент: Университет, 2015. -95 б.
13. Сагтаров Э., Алимов Х. Башкарув мулокоти. – Т.: “Академия”, 2003. – 70 б.
14. Топилдиев В. Таълим ва тарбия жарабаёнарини ташкил этишининг меъёрий-хукукий асослари. – Тошкент: “Университет” 2015. – 245б.
15. Мирзахмедов Б., Ризаев Т. ва бошқарар “Физика ўқитиши педагогик ва ахборот технологияларидан фойдаланиш методикаси” Тошкент-2008
16. Мирзахмедов Б. ва бошк. Физика ўқитиши методикаси. – Т.: 2010.
17. Джорасев М. Физика ўқитиши методикаси – Т.: 2013.
18. Джорасев М., Б.Сагторова. Физика ва астрономия ўқитиши назарияси ва методикаси. – Т.: 2014.
19. Махмудова Х.М. Физика (соҳаларга йуналтириб ўқитиши). – Т.: 2012.
20. Мамадазимов М. Космополитика асослари (darslik) – Т.: “Voris”, 2009.
21. Мамадазимов М., Умумий астрономия (университетлар ва педагогика олий ўкув юргилари учун дарслик). – “Янги аср авлоди”, 2009.

22. Бегимкулов У.Ш., Махмудова Х.М., Тошхонова Ж.А. «Физикадан практикум. Оптика ва квант физика Т., “Мусика нашиёти”. 2007.
23. Расулов Э.Н.. Бегимкулов У.Ш.. Ахмаджанова Ш.Х., Адашбоев Ш.М. Квант физикадан масалалар тўплами. Т.:2005. – 290 б.
24. Ўлмасова М. Механика ва молекуляр физика. 1- китоб. Т.:2003.
25. Ўлмасова М. Электродинамика асослари. 2-китоб. Т.:2004.
26. В. Povh, K. Rith, C. Scholz and F. Zetsche. Particles and nuclei, an introduction to the physical concepts. Springer. Hardcover? 2006.
27. John Dirk Walecka. Introduction to Modern Physics. College of William and Mary. USA, 2008.
28. Garry G. Azgaldov. Applied qualimetry: its origins errors and misconceptions. Emerald Group Publishing Limited. 2011.

IV. Электрон таълим ресурслари

1. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги: www.edu.uz.
2. Ўзбекистон Республикаси Алока, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари давлат қўмитаси: www.acj.uz.
3. Коммоперлаштириш ва ахборот-коммуникация технологияларини ривожлантириш бўйича Муворифкаштирувчи кенташ: www.ictcomspcl.gov.uz.
4. ЎзРес.ОЎМТВ хузуриданি Бош иммий-методик марказ: www.bimm.uz.
5. www.Zijonet.uz
6. Infocom.uz элекtron журнали: www.infocom.uz

“КЕЛИПИЛГАН”:

Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги
Олий таълим муассасалари бош
бошкармаси¹

Бошкарма бошлиги И.У.Макидов

“ ” 201 ____ й.

М.ў.

Ректор

“ ”

С.Шарипов

“ ”

М.Ў.

Институт педагогики
и психологии
университета

официальный сайт

официальный сайт